

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

24.9.2020

Lausuntopyyntö 15.6.2020, VN/8871/2019

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA EDUSKUNNALLE SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON SEKÄ PELASTUSTOIMEN JÄRJESTÄMISEN UUDISTUSTA JA MAAKUNTIEN PERUSTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Työterveyslaitos kannattaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtämistä kuntia suuremmille alueille. Sen avulla voidaan parhaimmillaan saada aikaan yhdenvertaiset palvelut sote-maakunnan asukkaille. Sote-maakunta antaa paremman mahdollisuuden ohjata ja tarjota palveluita alueensa asukkaille. Palveluiden integraatio ja kilpailutus voi olla mahdollista toteuttaa nykyistä paremmin, kun palveluiden järjestäjänä on useamman yksittäisen kunnan sijasta sote-maakunta. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden tai kalliiden hoitojen aiheuttamat kustannukset tasaantunevat suuremman järjestäjän ollessa kyseessä. Nykyisessä tilanteessa edellä mainitut voivat kuormittaa kohtuuttomasti pienen kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon budjettia.

Pyydämme kohteliaasti kiinnittämään huomiota kommentteihimme seuraaviin lakiehdotuksen pykäliin liittyen:

2. Sote-järjestämislaki

8 § Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

”Lisäksi sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto”

Työterveyshuoltopalvelut ovat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Työterveyshuollon lakisääteisenä tehtävänä on edistää yhteistoimin työnantajien ja työntekijöiden kanssa työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä; työn ja työympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta; työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa; sekä työyhteisön toimintaa.

Tällä hetkellä voimassa olevassa terveydenhuoltolain 18§:ssä on säädetty, että kuntien on järjestettävä työterveyshuolto tarjolle sen alueella toimivien yritysten työntekijöille, yrittäjille tai muuta omaa työtä tekeville. Tämän vastuun siirtymistä kunnilta sote-maakunnalle ei ole tässä sote-lakiehdotuskokonaisuudessa huomioitu. Järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta sote-maakunnalle parantaa edellytyksiä siihen, että sote-maakunnan alueella voidaan taata työterveyshuollon palvelut tarjolle alueen yrityksille, yrittäjille tai muuta omaa työtä tekeville. Sote-maakunnan tulee huolehtia, että laadukkaita työterveyshuoltopalveluita on riittävästi tarjolla. Ja tarvittaessa sote-maakunnan on turvattava omalla palvelutuotannolla riittävien ja laadukkaiden työterveyshuoltopalveluiden saanti alueellisen tasa-arvon toteutumiseksi.

10§ Asiakkaiden palveluiden yhteensovittaminen

”Sote-maakunnalla on vastuu asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta kokonaisuuksiksi. Sote-maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluja tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta sote-maakunnan muiden palvelujen kanssa sekä

Työterveyslaitos

asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Lisäksi sote-maakunnan on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamista kunnan ja valtion muiden palvelujen kanssa. Sote-maakunnan velvollisuudesta huolehtia asiakkaan oikeuksista ja etuuksista tiedottamisesta, palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta, yksilöllisestä palvelutarpeen arvioinnista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaskohtaisten suunnitelmien laatimisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta säädetään erikseen.”

Työikäisten asiakkaiden palvelujen yhteensovittamiseen tarvitaan edellä mainitussa lakipykälässä esitetyn lisäksi työterveyshuollon, yksityisten palveluntuottajien ja kolmannen sektorin palveluiden nivomista sote-palvelukokonaisuuteen. Samalla on huomioitava kuntien työllisyys- ja kasvupalvelut, opiskelijaterveydenhuolto, TE- palvelut ja kuntoutus, joiden kaikkien tavoitteena on tukea työ- ja työllistymiskykyä työuran eri vaiheissa.

Palveluketjujen ja -kokonaisuuksien määrittely auttaa sote-maakunnan alueen palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Työikäisten palveluketjujen- ja kokonaisuuksien määrittelyssä on huomioitava kaikkien työkykyä tukevien tahojen ja toimijoiden mukanaolo. Työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluiden tulee pohjautua alueellisesti ja paikallisesti sovittuihin yhteisiin käytänteisiin. Työterveyshuollon erityisosaamista ovat työhön liittyvien sairauksien ehkäisy ja hoito sekä työkyvyn tukeen liittyvät asiat. Työterveyshuolto on ainoa terveydenhuollon toimija, jolla on tiivis kontakti työpaikkoihin, ja siten mahdollisuus arvioida toimintakykyä työssä. Tämä työterveyshuollon erityisosaaminen tulisi saada nykyistä paremmin koko palvelujärjestelmän hyödynnettäväksi. Muiden sote-toimijoiden ja työterveyshuollon yhteistyötä tiivistämällä työkyvyn tukitoimia voidaan tehostaa. Tämä lisäisi paitsi työikäisten hyvinvointia, myös tuottavuutta Suomessa. Palveluketjut ja -kokonaisuudet on rakennettava niin, että yksilöllinen palvelutarve ja asiakaslähtöisyys tulee huomioitua. Näin voidaan välttää asiakkaan väliinputoaminen.

Yhteensopivat asiakas- ja potilastietojärjestelmät mahdollistavat yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisen ja yhtenäiset palveluketjut. Tällaisten alueellisten tietojärjestelmien kehittämistä tulee jatkaa kunkin sote-maakunnan alueella ja huomioida kehittämisessä myös tietojärjestelmien kansallinen kehitystyö. Asiakas- ja potilastiedon kulkua palvelutarpeen mukaisesti toimijalta toiselle asiakkaan luvalla on edistettävä.

13. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta

38 §

”Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion, sote-maakunnan tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisen valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.”

Oikeus sosiaalihuollon palveluihin on kaikilla, sen vuoksi työikäiset tulisi lisätä tekstiin lasten, nuorten ja iäkkäiden lisäksi.

Antti Koivula
pääjohtaja

Kimmo Tarvainen
ylilääkäri